

N:o 120.

Af herr **F. Berglöf** m. fl., om beviljande af ytterligare ett extra anslag å fem millioner kronor till låneunderstöd åt enskilda jernvägar.

Vid 1891 års riksdag väcktes inom såväl Första som Andra Kam- maren motioner om anslag af tio millioner kronor till understödjande af enskilda jernvägars anläggning, att utgå med två millioner om året under åren 1892—1896. Riksdagen biföll motionerna på sådant sätt, att ett anslag af fem millioner beviljades att under föreskrifna villkor utgå med en million kronor under hvar och ett af berörda år. Såsom skäl för denna nedsättning anfördes, dels att flera af de då till byggnad ifrågasatta jernvägarne antagligen ej komme till utförande, dels ock, att för några andra understöd medelst statslån icke lämpligen borde beviljas. Redan under följande års riksdag framhölls nödvändigheten utaf att ifråga- varande anslag borde höjas med ytterligare fem millioner, och påvisades uti härom väckta motioner, bland annat,

»att staten, likasom den hittills endast i några jemförelsevis mindre »betydande undantagsfall gjort förlust på de till enskilda jernvägsföretag »utlemnade lånen, med den skärpta kontroll öfver företagens rentabilitet »och förvaltning samt i betraktande af den numera högst betydligt billigare »anläggningskostnaden, ej heller hädanefters bör kunna på dessa lån göra »någon förlust;»

»att det från statens sida icke är fråga om någon särskild upp- »offring, utan staten endast kommer att uppträda såsom kreditförmedlare »för att sätta särskilda orter i tillfälle att fylla sitt lånebehof till minst »betungande annuitetsbelopp;»

»att i allt fall de särskilda orterna måste för erhållande af statens »låneunderstöd göra betydande egna uppföringar, hvilka torde få anses

»såsom det bästa vitsordet om den mening, som i dessa orter utbildat sig
»om jernvägens gagn — ja outhärlighet;»

»att för närvarande priset på de för jernvägsbyggnad erforderliga
»materialier ställer sig lågt, och således tidpunkten synes gynsam för
»ifrågavarande företag;»

»att det äfven ur synpunkten att bereda tillfällen till arbetsförtjenst
»vore önskligt, om den lifaktighet, som visat sig hafva uppstått för an-
»skaffande af jernvägskommunikationer, erhöles verksamt understöd; och

»att under nuvarande konjunkturer på penningmarknaden staten
»synes kunna till billig ränta anskaffa de för utlåningen erforderliga medel».

I det utlåtande, som statsutskottet afgaf öfver dessa motioner, hem-
ställdes, att desamma icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda,
hvilken hemställan af Riksdagen bifölls.

Från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hafva meddelats följande
uppgifter angående tillämnade jernvägar:

Koncessionerade jernvägar, hvarå arbetet ej påbörjats vid 1893
års slut:

	Spårvidd meter.	Längd km.	Beräknad kostnad Kronor.
Elmhult—Ålshult—Tingsryd.....	1,435	58,0	1,380,000
Tingsryd—Emmaboda	»	40,5	1,004,000
Vansbro—Engelsberg	»	142,0	6,510,000
Höganäs—Mölle	»	9,8	240,000
Eslöf—Röstånga	»	20,9	812,000
Varberg—Månsarp	»	147,3	4,440,000
Degeberga—Brösarp	»	15,7	445,600
Klagstorp—Rydsgård	»	20,4	755,000
Bredåkra—Tingsryd	1,067	36,2	728,000
Rimbo—Skebo	0,891	34,2	808,000
Norrtejlje—Broby	»	21,9	465,000
Kalmar—Berga	»	78,0	2,282,000
Strömstad—Mon	»	46,9	1,342,000
Ockelbo—Norrundet	»	27,3	398,000
Kornhall—Hisingsbro	»	14,3	370,000
Vexjö—Klafreström	0,6	43,3	650,000
Bohus—Arebro	»	13,1	193,500
Falsterbo—Håslöf	»	15,6	372,000
Hudiksvall—Bergsjö	»	39,9	870,000

Jernvägar, hvarå koncession sökts och hvarom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen afgifvit utlåtande:

	Spårvidd meter.	Längd km.	Beräknad kostnad Kronor.
Malmö ringbana	1,435	5,4	283,500
Mora—Elfdalen	»	39,6	1,100,000
Orsa—Elfdalen	»	41,7	1,341,000
2 delar af Dala—Ockelbo jernväg	0,891	30,2	ej uppgifven
Grenna—Bälstorp—Sommen.....	»	64,6	1,402,000
Grenna—Bälstorp—Tranås			
Sölvesborg—Elmhult	1,435	72,0	2,996,000
Markaryd—Vernamo	»	91,1	2,944,000
Munkedal—Skree	0,6	5,6	60,000

Jernvägar, hvarå koncession sökts, men hvarom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ännu icke afgifvit utlåtande:

	Spårvidd meter.	Längd km.	Beräknad kostnad Kronor.
Dalby—Hörby	1,435	38,1	1,555,000
Lindesberg—Valskog	»	48,0	1,414,200
Målerås—Mönsterås	0,6	63,3	804,896
Kåsta—Målerås	»	13,4	124,501
Eslöf—Hörby	1,435	23,9	700,000
Fridhem—Elfsered	0,891	11,5	228,000

Det vid 1891 års riksdag beviljade anslag, som redan nu är disponerat, har icke för länsökande jernvägsbolag förslagit i vidare mån, än att deraf tilldelats:

Norra Södermanlands jernväg	1,800,000
Malmö—Tomelilla »	1,300,000
Uddevalla—Lelångens »	1,247,000
Norrköping—Söderköpings »	653,000
Summa	5,000,000

Af förestående uppgifter framgår, dels att förslag till jernvägsbyggnader i många och olika delar af landet föreligga till behandling, dels ock att ett fåtal jernvägar kunnat erhålla låneunderstöd från de vid 1891

års riksdag beviljade medel. För en del af ifrågasatta jernvägarne har arbetet med samlandet af nödigt byggnadskapital så långt fortskridit, att jernvägsföretagets utförande endast är beroende af möjligheten att erhålla lån till hälften af anläggningskostnaden. Vid granskning af förslagen, der sådant redan icke skett, skall det med all säkerhet framgå, att flera af de ifrågasatta jernvägarne böra beviljas understöd medelst statslån. Gent emot den vid 1891 års riksdag uttalade mening, att då anslagna medel skulle fylla behovet af understödsmedel för de jernvägsföretag, som kunde ifrågakomma till utförande under åren 1892—1896, har det således visat sig, att ytterligare anslag härutinnan äro af nöden. Statsutskottet vid 1892 års riksdag synes ock hafva insett detta, men afvisade det oakadt då föreliggande motion i ämnet på grund af följande skäl:

»Inom riksdagen hafva ofta framhållits olägenheterna deraf, att »jernvägsarbetena i landet under vissa tidsperioder forceras och dervid »draga till sig en betydlig arbetsstyrka till skada för jordbruk och öfriga »näringar, medan åter under andra tider jernvägsarbetena drifvas i väsentligt »mindre omfång, hvarigenom arbetsbrist uppstår. Detta förhållande torde »väl ej kunna genom statens försorg förekommas, men den fordran torde »dock böra ställas å staten, att den icke genom sina åtgärder bidrager »till framkallande af omförmälda olägenheter. Enligt utskottets uppfatt- »ning skulle detta senare i viss mån blifva händelsen, om en rubbning »vidtoges i den ordning, som under en längre tid varit gällande med »afseende å beviljandet af fond för låneunderstöd till enskilda jernvägs- »anläggningar».

Detta skäl torde numera icke kunna användas, då under innevarande år arbetet med norra stambanan avslutas, och en mängd arbetare derifrån blifva lediga. För denna stam af arbetare, som under många år endast sysselsatt sig med jernvägsarbete, bör det vara angeläget att bereda, om möjligt, liknande sysselsättning. Dessa arbetare blifva icke pensionerade — fordra det icke heller, men rimlig är deras begäran om att de icke ställas utan möjlighet till nödtorftig utkomst. Om tillfälle till ytterligare jernvägsarbete därför icke beredes dem, är den tidsperiod inne, då statsutskottet förutsett att arbetsbrist kommer att uppstå, derigenom att jernvägsarbetena skulle komma att drifvas i väsentligt mindre omfång.

Under en lång följd af år hafva för statens jernvägsbyggnader anslagits betydande belopp med ända till fyra millioner kronor och deröfver årligen. På grund af nyss omförmälda förhållande komma dessa anslag för närvarande icke att utgå. Det kan väl därför icke anses vara

en obillig eller oskäligen begäran från de orter, som ännu äro i saknad af jernvägsförbindelser, att, då de sjelfva offra betydande summor, statsmedel i form af lån skola lemnas för att göra det möjligt att utföra tillämnade jernvägsföretag.

På grund af hvad sålunda anförts, och

då flera till byggnad ifrågasatta jernvägar kunna bringas till utförande, om låneunderstöd intill högst halfva anläggningskostnaden blir för dem beviljad;

då härvid från statens sida icke påkallas någon uppoffring, utan endast utgifvande af lån, derå ränta och amortering skola erläggas;

då de orter, som med ifrågasatt lån skulle understödjas, äro i största behof af jernvägar och under många år med stilla tålmod afväntat den tidpunkt, då för dem skulle beredas de samfärdsmedel, som redan kommit andra orter till godo; och

då nödigt är att bereda arbete och utkomst åt de från statens jernvägsbyggnader lediga arbetare, våga vi hemställa,

att Riksdagen måtte till låneunderstöd åt enskilda jernvägar intill högst halfva anläggningskostnaden och under bestämmelser i öfrigt, som af 1891 års Riksdag blifvit fastställda, till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ytterligare ett extra anslag af fem millioner kronor, att utgå under åren 1895 och 1896.

Stockholm den 26 januari 1894.

Frans Berglöf.

Oskar Nylander.

Alfr. Bexell.

Carl Falk.

C. A. Carlsson.

Gust. Odqvist.

*E. Fredholm,
Saleby.*

J. Anderson.

P. O. Lundell.

A. M. Gudmundson.

J. M. Ekströmer.

Edv. Svensson.

Frithiof Olsson.

Johan Petersson.